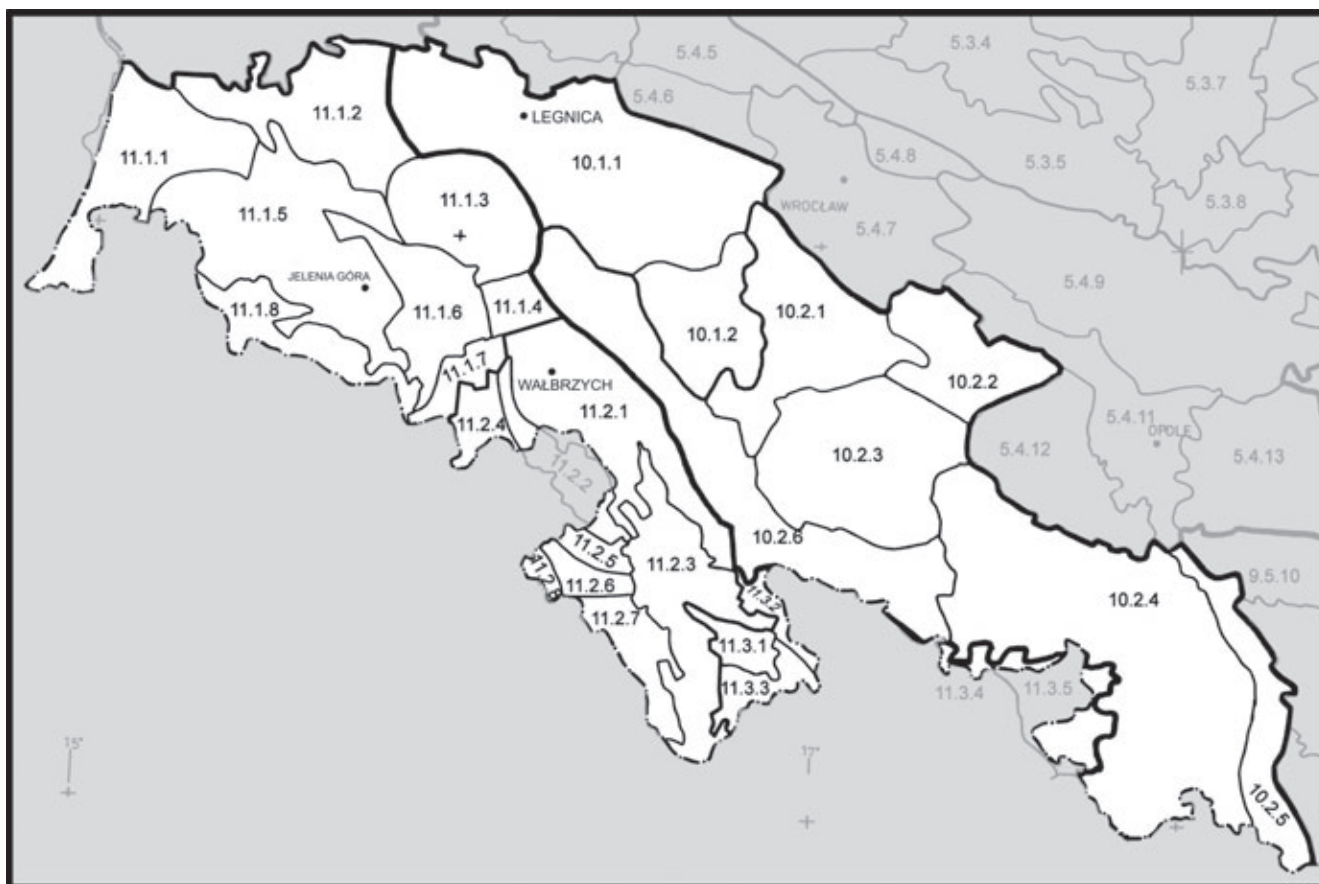
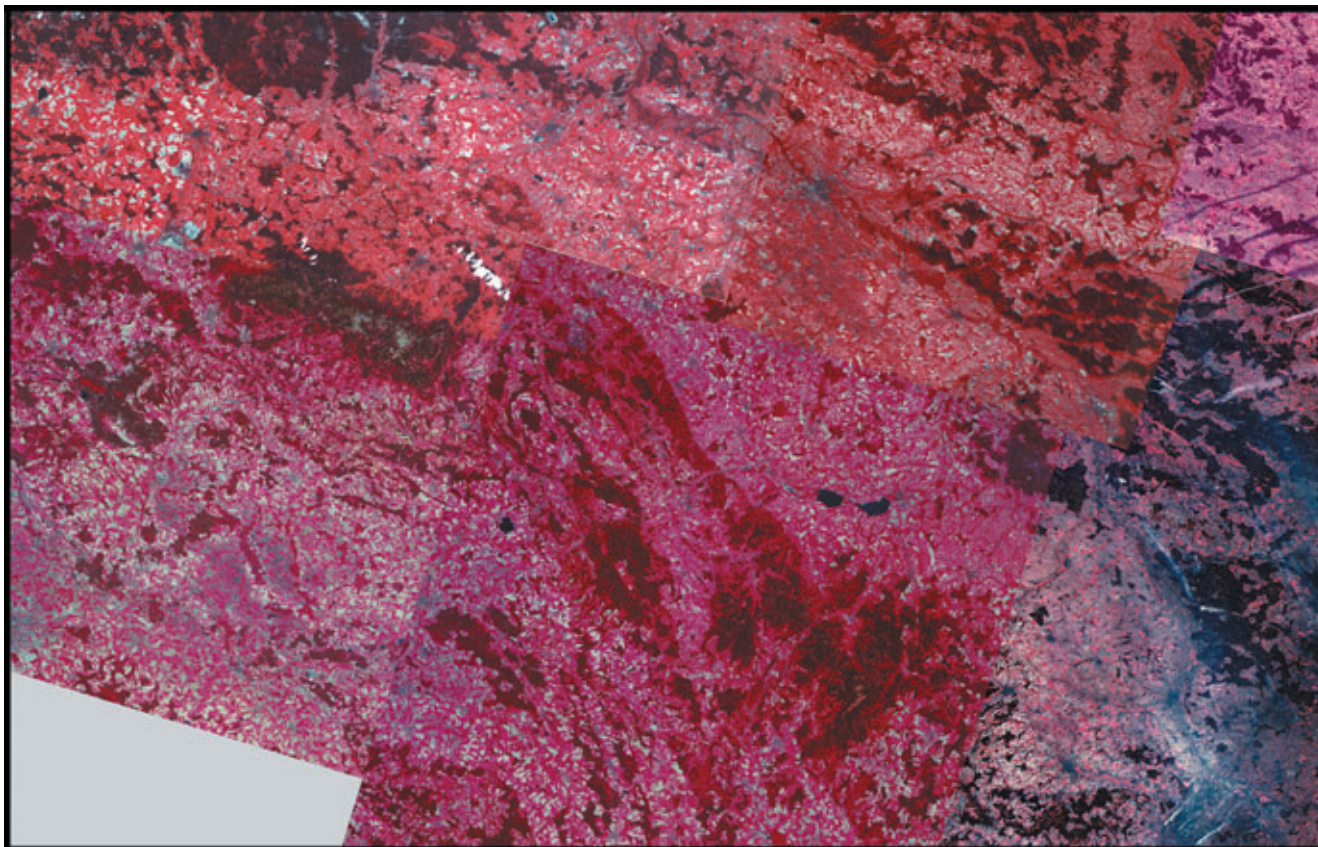

PRZEDGÓRZA SUDECKIE (10)

Ryc. 50. Obraz satelitalny i zasięg regionów geograficznych Przedgórze Sudeckich (10) i Sudetów (11).

Figure 50. Satellite image and reach of geographical regions of Przedgórze Sudeckie (10) and the Sudety Mountains (11).

Przedgórze Sudeckie Zachodnie (10.1)

PRZEDGÓRZE LEGNICKIE (10.1.1). Obraz satelitarny tego regionu charakteryzuje barwa czerwono-różowa co jest związane z rolniczym użytkowaniem ziemi i występowaniem na powierzchni utworów lessowych. Struktura obrazu jest drobnoziarnista, a miejscami plamista – geometryczna, tekstura bezładna – porfirowa. Intensywnie czerwoną barwą zaznaczają się doliny rzek. Barwa niebiesko-ciemnoszara reprezentuje obszary zurbanizowane.

Pod względem geomorfologicznym, region ten ukształtowany jest w postaci równiny denudacyjnej. Na wschód od Legnicy występują wały morenowe z długimi stokami i krawędzie denudacyjne. Ponadto wyróżniają się równiny tarasowe oraz równiny zalewowe i nadzalewowe towarzyszące licznym ciekami o układzie dendrytycznym. Wśród utworów pokrywowych przeważają lessy, ale występują również gliny, piaski i żwiry zwałowe.

Zwierciadło wód podziemnych na większości terenu występuje na głębokości do 5 metrów tylko w zachodniej części terenu (na zachód od Legnicy) od 5 do 20 metrów. Sieć rzeczna tworzą liczne ciekami, dopływy: Kaczawy, Cichej Wody, Strzegomki. Na Nysie Szalonej występuje zbiornik wodny – jezioro Słup.

Pokrywą glebową kształtują gleby brunatne właściwe, wytworzone na lessach i utworach lessowatych oraz gleby brunatne wylugowane. Ponadto występują gleby rdzawe na piaskach różnej genezy.

Zdecydowanie większa część regionu jest użytkowana jako grunty orne, ze znacznym udziałem gospodarki wielkopolowej. W części północno-wschodniej są niewielkie kompleksy leśne. W regionie znajduje się wiele miast pełniących różne funkcje. Legnica (88,4[105] tys. mieszkańców) jest ośrodkiem przemysłowym, usługowym i naukowo-kulturowym. Znajdują się tu zakłady przemysłu: metali nieżelaznych – huta miedzi, zakłady mechaniczne, fabryka przewodów nawojowych; elektromaszynowego; odzieżowego; spożywczego, ponadto są tu zakłady graficzne, papiernicze, fabryka fortepianów i pianin. W Legnicy działają instytuty naukowe i filie wyższych uczelni. Chojnów (11,8 [14,7] tys. mieszkańców) – z zakładami produkcyjnymi przemysłu metalowego i maszynowego, papierniczego drzewnego, odzieżowego i spożywczego. Środa Śląska (7,8 [8,7] tys. mieszkańców) – ośrodek usługowy regionu rolniczego, ponadto znajdują się tu: fabryka mebli, wytwórnia Coca-Coli, fabryka izolacji termicznych, a także zakłady produkujące odzież, wyroby skórzanego i świadczące usługi, poligraficzne. Żarów (6,8 [7,2] tys. mieszkańców) – ośrodek usługowy i przemysłowy z zakładami chemicznymi, materiałów ogniotrwałych i kopalnią kaolinu. Prochowice (3,0 [3,6] tys. mieszkańców) z zakładami produkcyjnymi przemysłu spożywczego, skórzanego, drzewnego i materiałów budowlanych.

Granice regionu najsilniej nawiązują do litologii utworów powierzchniowych oraz do rzeźby terenu.

Powierzchnia region obejmuje 1765,4 km².

PRZEDGÓRZE ŚLĘŻAŃSKIE (10.1.2). Na obrazie satelitarnym region ma barwę różowo-szara, z wyraźnymi widocznymi plamkami o geometrycznych zarysach wskazujących na rolnicze wykorzystanie terenu, w tym przez gospodarstwa wielko powierzchniowe. Na tym tle wyraźnie wyodrębnia się czarno-ciemnoczerwona plama zalesionego masywu Ślęży. Barwa czarna wskazuje na kilka zbiorników wodnych.

Większość terenu pokrywają lessy, spod których na powierzchni terenu występują skały starszego podłoża. Są to granity i gabra budujące górę Ślężę oraz występujące na południe od niej serpentynity. W kierunku północno-zachodnim w niewielkich płatach pojawiają się granity, zmetamorfizowane łupki ilaste oraz zielone łupki górnego kambru, a także mioceneskie piaski i ily. W dolinach rzek występują holoceneskie mady i piaski rzeczne.

W rzeźbie pod względem wysokości dominuje masyw Ślęży – ostaniec granitowo-gabrowy, wznoszący się na wysokość 718 m n.p.m. i otoczony od południa grzbietami ze skał metamorficznych, wznoszącymi się na 315-466 m n.p.m., a w kierunku północnym odosobnionymi górami wyspowymi – ostańcami. Na północnym przedpolu Ślęży występują obszary wysoczyznowe, na zdegradowanych osadach mioceneskich, okrytych osadami z okresu zlodowacenia środkowopolskiego. Pozostały obszar ukształtowany jest jako wysoczyzna morenowa oraz teren akumulacji rzecznołodowcowej z okresu zlodowacenia środkowopolskiego.

Pokrywą glebową tworzą gleby płowe, brunatne kwaśne, brunatne wylugowane i gleby odgórnie oglejone. W wyższych partiach masywu Ślęży występują gleby szkieletowe i skaliste. W dolinie Bystrzycy wykształciły się mady pyłowe, gliniaste i ilaste.

Wody podziemne występują na ogół na głębokości od 2 do 5 m. W obrębie wzniesień są to wody typu szczelinowego i pojawiają się na głębokości około 20 m, natomiast w szerokich obniżeniach dolinnych są to płytkie wody gruntowe i występują na głębokości do 2 m lub 3 m, w przypadku występowania na tej głębokości utworów nieprzepuszczalnych. Teren odwadniany jest przez Bystrzycę, ze zbiornikiem wodnym Jezioro Mietkowskim oraz Strzegomkę i Czarną Wodę.

W użytkowaniu ziemi dominuje rolnictwo, częściowo o działkach wielko powierzchniowych. Wzniesienia porastają lasy świerkowe. Na południe od Sobótki występuje większy kompleks leśny – Ślężański Pak Krajobrazowy, z cennymi drzewostanami bukowymi. Infrastruktura drogowa jest dobrze rozwinięta. Największymi miejscowościami są: Kąty Wrocławskie (4,5 [5,2] tys. mieszkańców) – z zakładami przemysłu spożywczego, odlewnią żeliwa, zakładami odzieżowymi, fabryka wyrobów z folii polietylenowej oraz z papieru oraz Sobótka (6,0 [6,5] tys. mieszkańców) z drobnymi zakładami przemysłu drzewnego i spożywczego. W okolicy występują kamieniołomy granitu i skalenia, a także kopalnia magnezytu.

Wyodrębniony region nawiązuje w ograniczonym zakresie do budowy geologicznej i rzeźby.

Powierzchnia regionu wynosi 492,3 km².

Ryc. 51. Przedgórze Legnickie (10.1.1). Okolice Kunicy, na wschód od Legnicy. Fot. CODGiK.

Figure 51. Przedgórze Legnickie (10.1.1). Vicinity of Kunice, to the east from Legnica. Photo CODGiK.

Przedgórze Sudeckie Wschodnie (10.2)

RÓWNINA NADŚLEŻAŃSKA (10.2.1). Region usytuowany jest między rzekami Ślężą i Oławą. Granice regionu przyjmują nieregularny kształt i obejmują swym zasięgiem obszary rolnicze na południe od Wrocławia.

Obraz satelitarny tego regionu charakteryzuje mozaika ciemnoróżowo-bordowych i żółtych pól, wyróżniając się tym spośród jednostek otaczających ten region. Nieco ciemniejsza kolorystyka tego terenu wiąże się z występowaniem żyznych czarnych ziem i rędzin oraz rolniczym charakterem użytkowania ziemi. Struktura

obrazu jest różnoplamista, a tekstura bezładna. Zielonkawe plamki o regularnej teksturze to obszary lasów mieszanych i iglastych.

Pod względem geomorfologicznym ukształtowany jest jako równina denudacyjna. Na powierzchni występują spiaszczone lessy i gliny lessopodobne. We wschodniej części pojawiają się gliny morenowe i piaski z głazami.

Pierwszy poziom wód podziemnych występuje głównie na głębokości do 5 metrów.

Region ma uporządkowany przestrzennie układ pokrywy glebowej. Prawie całość terenu zajęta jest przez czarne ziemie wykształcone na lessach. Znikomo wystę-

pują też gleby opadowo-glejowe wytworzone z piasków naglinowych i glin zwałowych oraz gleby brunatne właściwe utworzone z pyłów różnej genezy.

W użytkowaniu ziemi przeważają grunty orne z przewagą gospodarki wielko polowej. Miejscami, na obrzeżach regionu występują grunty orne wraz z użytkami zielonymi.

Granice regionu nawiązują głównie do pokrywy glebowej oraz, w nieco mniejszym stopniu, do użytkowania terenu.

Powierzchnia regionu wynosi 817,1 km².

RÓWNINA OŁAWSKA (10.2.2). Od północy region ogranicza dolina Odry, natomiast od wschodu dolina Nysy Kłodzkiej.

Na obrazie satelitarnym region ma zróżnicowaną barwę. Występują tu żółte i bordowe plamy, miejscami także jasnozielone, o strukturze amorficznej średnioplamistej i teksturze bezładnej. Plamistość barw związana jest z gruntami ornymi i zróżnicowaną wilgotnością gleb. Ostre granice barw (od żółtej do bordowej) nawiązują również do zróżnicowania grubości utworów pokrywowych

Pod względem geomorfologicznym obszar ten stanowi zdenudowaną wysoczyznę staroglacjalną. Na powierzchni występują gliny, piaski i żwiry zwałowe.

Wody podziemne pojawiają się na głębokości 5 m. Głównym ciekim jest Oława.

Równina Oławska pod względem pokrywy glebowej cechuje się jednolitością – na całej powierzchni występują gleby opadowo-glejowe wytworzone z piasków naglinowych i glin zwałowych, jedynie we wschodniej części terenu wyróżnić można nikłe ślady mad rzecznych.

Główną formą użytkowania terenu są grunty orne z przewagą gospodarki wielko polowej. Miejscami występują lasy liściaste. Granice jednostki wyraźnie nawiązują do pokrywy glebowej, a w konsekwencji do użytkowania ziemi.

Powierzchnia regionu wynosi 474,7 km².

WZGÓRZA STRZELIŃSKIE (10.2.3). Ich granice biegną wzdłuż Doliny Nysy Kłodzkiej, po części Doliną Oławy. Południowa granica regionu biegnie wzdłuż północnych brzegów Jeziora Otmuchowskiego i Jeziora Głębinowskiego.

Na zdjęciu satelitarnym regionu charakterystyczne jest wzajemne przeplatanie się dwóch rodzajów obszarów. Pierwsze to plamy o barwie od brunatnej do szarej, strukturze amorficznej i teksturze plamistej oraz bezładnej odpowiadającej lasom, drugie zaś to powierzchnie o barwie białej i ciemnoróżowej, strukturze drobnoplamistej i drobnoziarnistej, z teksturą porfirową i ziarnistą zróżnicowaną, odpowiadającej terenom użytkowanym przez rolnictwo.

Region ma charakter wyżyny rozczłonkowanej przez doliny wcięte od 100 do 200 m w poziom wierzchołków, a poza tym południową i wschodnią część terenu stanowią równiny denudacyjne oraz na wschodzie wały moren spiętrzonych strefy marginalnej. Wzgórza Strzelińskie

zbudowane są z różnych skał krystalicznych i metamorficznych, wśród których na szczególną uwagę zasługuje pionowa intruzja granitów eksploatowanych w kamieniołomach Strzelina. Miejscami na granitach zalega zwietrzelina kaolinowa, a w obniżeniach, trzeciorzędowe iły i gliny używane do produkcji wyrobów ogniotrwałych. W okolicach Ząbkowic są eksploatowane sjenity oraz rudy niklu i magnezu. Pokrywa lessowa zajmuje fragment północno-zachodniej części regionu.

Zwierciadło wód podziemnych występuje na głębokości do 5 metrów, miejscami także od 20 do 40 metrów.

Układ przestrzenny pokrywy glebowej układa się w mozaikę gleb brunatnych właściwych wytworzonych na lessach w środkowo-zachodniej części regionu, gleb opadowo-glejowych na glinach zwałowych i piaskach na południowo-wschodnich obrzeżach regionu, gleb płowych wytworzonych z piasków różnej genezy, na wschód od Ziębic i Strzelina, oraz gleby brunatnych właściwych powstałych na glinach zwałowych i iłach różnej genezy w środkowej części regionu. Dodatkowo występują znikome powierzchnie czarnoziemów na północny zachód od doliny Nysy Kłodzkiej. Do tego mozaikowego układu pokrywy glebowej nawiązuje użytkowanie terenu w postaci gruntów orných, z przewagą gospodarstw wielko przestrzennych, z przewagą użytków zielonych oraz lasów mieszanych. Do większych obszarów miejskich należą Ząbkowice Śląskie 16,5 [17,1] tys. mieszkańców) – ośrodek przemysłowy oraz usługowy regionu rolniczego z zakładami przemysłu spożywczego (cukrownia, zakłady zbożowo-młynarskie, mięsne, drobiarskie), elektrotechnicznego, materiałów budowlanych; Strzelin (11 [13,1] tys. mieszkańców) – z największym w Polsce kamieniołomem granitu, fabryką mebli, tartakiem, zakładami przemysłu spożywczego i maszynowego; Ziębice (10,1 [10,1] tys. mieszkańców). Z zakładami produkcyjnymi przemysłu spożywczego i odzieżowego, a ponadto fabryką maszyn dla przemysłu ceramicznego, zakładami wyrobów kamionkowych.

Granice regionu nawiązują do rzeźby, gleb i użytkowania terenu.

Powierzchnia regionu wynosi 988,6 km².

PŁASKOWYŻ GŁUBCZYCKI (10.2.4). Fotomorficzną charakterystykę regionu tworzą w przeważającej mierze barwy czerwono-amarantowe. Odpowiadają one gruntom użytkowanym przez rolnictwo. Są także szaro-niebieskie oraz czarne plamy o strukturze amorficznej, teksturze bezładnej i komórkowej przedstawiające lasy, oraz większe obszary o strukturze średnioplamistej i drobnoziarnistej w barwach od białej przez różową aż do niebieskiej. Teksturę obrazu tworzą poligonalne układy typu „porfirowego” i ziarnistej zróżnicowanej, nawiązujące do rolniczego wykorzystania tego terenu.

Płaskowyż Głubczycki stanowi dość wysoko wzniesioną (235-260 m n.p.m.) równinę lessową u podnóża Sudetów Wschodnich rozciętą przez lewe dopływy Odry: Osobogę i Troję z Psiną oraz dopływy Nysy Kłodzkiej. Pod lessami i glinami morenowymi występują niezbyt głęboko utworzy mioceńskie.

Zwierciadło wód podziemnych znajduje się przeważnie na głębokości od 5 do 20 metrów.

Pokrywą glebową tworzą głównie urodzajne czarnoziemy wytworzone z lessów. W północnej części regionu występują gleby brunatne wylugowane wytworzone z piasków naglinowych i glin zwałowych, a we wschodniej części pasowo spotyka się gleby brunatne właściwe na glinach zwałowych i ilach różnej genezy, miejscami także na lessach.

W użytkowaniu ziemi zdecydowanie dominują grunty orne. Na zachód od Raciborza plamami występują obszary gruntów ornich z przewagą gospodarki wielkopolewej. W części środkowej i zachodniej przeplatają się ze sobą użytki zielone i lasy iglaste. Głównymi ośrodkami miejskimi są: Prudnik (22,4 [24] tys. mieszkańców) – z zakładami przemysłu bawełnianego, obuwniczego, spożywczego i meblarskiego; Głubczyce (12,7 [13,7] tys. mieszkańców). Zlokalizowane są tu zakłady przemysłu spożywczego, odzieżowego i materiałów budowlanych; Kietrz ([6,7] tys. mieszkańców) – z fabryką dywanów i tkanin meblowych i zakładami ceramiki budowlanej; Baborów (3,2 [3,5] tys. mieszkańców) z zakładami przemysłu spożywczego (cukrownia i mleczarnia) oraz cegielnią i wytwórnią pasz.

Granice regionu najsilniej nawiązują do utworów powierzchniowych oraz hydrogeologii.

Regionu zajmuje 2253,6 km².

DOLINA GÓRNEJ ODRY (10.2.5). Region ten wyodrębnia się w kotlinowatym obniżeniu między Sudetami Wschodnimi a Wyżyną Śląską. Charakter jego obrazu satelitarnego niewiele różni się od obrazu terenów przyległych do doliny. Struktura jest na ogół drobnoziarnista, a barwa różowa, z domieszką koloru niebieskiego. Cechami nadającymi jednostce indywidualny charakter są: ciemnoczarne koryta rzeki, wyraźnie widoczne meandry, starorzecza oraz prostoliniowe odcinki skanalizowanego koryta. Miejscami pojawiają się niebiesko-białe plamy o geometrycznych zarysach. Stanowią one pewnego rodzaju osobliwość tego terenu. Są to miejsca intensywnej eksploatacji żwirów rzecznych. W miejscach wyeksploatowanych tworzą się zbiorniki wodne – stawy, dające na obrazie doskonale widoczne ciemnogrnatowe plamy. Eksploatacja żwirów jest możliwa dzięki temu, że w wyniku melioracji i regulacji koryta Odry zintensyfikowana została erozja wgłębna rzeki, która doprowadziła miejscami do trzymetrowego wcięcia koryta w aluwia rzeczne. Wspomniane wyżej plamy związane są również ze śladami eksploatacji ilów zastoiskowych dla cegielni oraz zwałówkami nadkładu żyznych mad rzecznych. Z sytuacją tego rodzaju mamy do czynienia w okolicach wsi Bukowa.

Granice regionu: zachodnia, a zwłaszcza wschodnią podkreśla delikatny, ale zauważalny kontrast barw: dno doliny ma przewagę barwy różowej, natomiast przy jej krawędziach zaznacza się wyraźnie udział barwy niebieskiej, charakterystycznej dla osadnictwa. Osadnictwo to tworzą wsie położone na stoku Płaskowyżu Rybnickiego

Wzdłuż dłuższej osi regionu zaznacza się mniej lub bardziej wyraźna fotolineacja. Na ogólnie różowym tle

wyraźnie rysuje się niebieskozielona plama największego w tej części doliny Odry miasta – Racibórz (53,0 [65,0] tys. mieszkańców) – ośrodka przemysłowego z zakładami produkującymi kotły, elektrody węglowe, elektryczne urządzenia domowe, a ponadto z zakładami materiałów budowlanych, przemysłu spożywczego, odzieżowego, kosmetycznego i drzewnego.

Dno doliny – taras holoceniński o wysokości 2 m – zbudowane jest z namulów, mułków i piasków rzecznych. Wyższe tarasy, których wyróżnia się tu dwa (5 i 10 m) (Różycki, 1972) zbudowane są z mułków, piasków i żwirów rzecznych zlodowacenia środkowopolskiego oraz z podobnych utworów datowanych na interstadiał mazowiecki. Jednak wiek i geneza tarasów nie są dokładnie rozpoznane.

Do utworów geologicznych nawiązuje pokrywa glebowa oraz stosunki hydrograficzne. Z gleb występują tu głównie mady rzeczne – pyłowe, ilaste i gliniaste. Wody gruntowe występują płytko. Wiele jest również wód powierzchniowych, co wiąże się z nieprzepuszczalnym podłożem.

Powierzchnia regionu wynosi 317,0 km².

OBNIŻENIE OTMUCHOWSKIE (10.2.6). Obraz satelitarny większej części regionu charakteryzuje się barwą ciemnoróżową i białą. Struktura obrazu jest urozmaicona, od różnoziarnistej do plamistej, miejscami o geometrycznych zarysach wskazujących na rolnicze użytkowanie tego terenu. Tekstura bezładna. We wschodniej części regionu występują granatowe, amorficzne plamy o bezpostaciowej gładkiej strukturze przedstawiające zbiorniki wodne. Wiele jest plamek niebieskoszarych związanych z większymi ośrodkami miejskimi.

Geneza Obniżenia Otmuchowskiego jest związana z zapadliskiem tektonicznym oddzielającym obszar Sudetów od ich Przedgórze. Wykorzystywane ono jest przez dolinę Pilawy – dopływ Bystrzycy oraz doliny Buszówki i środkowy odcinek Nysy Kłodzkiej.

Rów tektoniczny wypełniają utwory trzeciorzędowe, na których zalegają plejstocenijskie osady rzeczne. Dno obniżenia jest szerokie i płaskie.

Zwierciadło wód podziemnych na większości terenu występuje na głębokości do 5 m, natomiast w okolicach jezior Otmuchowskiego i Nyskiego nawet do 20 m.

Niemal cała powierzchnia pokryta jest glebami opadowo-glejowymi, wytworzonymi na glinach, piaskach i żwirach zwałowych oraz madach rzecznych. W okolicach Ząbkowic Śląskich zalega płat gleb płowych na lessach i utworach lessowatych.

Zdecydowanie dominują grunty orne. W regionie jest wiele ośrodków miejsko-przemysłowych, takich jak: Świdnica (55,7 [63] tys. mieszkańców), ośrodek przemysłu elektromaszynowego, drzewnego, materiałów budowlanych włókienniczego, skórzanego, odzieżowego i spożywczego; Nysa (40,7 [48] tys. mieszkańców) – z zakładami produkującymi aparaturę dla przemysłu chemicznego i spożywczego, środki transportu, wyroby cukiernicze, zbożowo-młynarskie, ponadto garbarnia, fabryka pomocy naukowych, wytwórnia materiałów bu-

dowlanych i zakłady zielarskie; Dzierżonów (35,8 [38] tys. mieszkańców) wraz z Bielawą (32,1[34] tys. mieszkańców) tworzą zespół przemysłowo-miejski – ośrodek przemysłu maszynowego, elektrotechnicznego, odzieżowego i spożywczego; Świebodzice (22,4 [24,4] tys. mieszkańców) – z zakładami produkującymi zmechanizowany sprzęt domowy, fabryką urządzeń klimatyzacyjnych, fabryką części do maszyn lnianych, fabryką zegarów, fabryką mebli oraz zakładami przemysłu odzieżowego i spożywczego; Strzegom (15,8 [17,9] tys. mieszkańców) z zakładami przemysłu materiałów budowlanych, przemysłu maszynowego, papierniczego i spożywczego oraz Paczków (7,9 [8,4] tys. mieszkańców), niewielki ośrodek przemysłowo-usługowy. Na Nysie Kłodzkiej zbudowano dwa zbiorniki wodne – Jezioro Otmuchowskie i Nyskie. Znikomo występują użytki zielone i lasy.

Granice regionu najsilniej nawiązują do rzeźby terenu i pokrywy glebowej.

Powierzchni regionu obejmuje 1235,5 km².

SUDETY (11)

Sudety Zachodnie (11.1)

OBNIŻENIE ŻYTAWSKO-ZGORZELECKIE (11.1.1). Na obrazie satelitarnym region ma różowe tło o drobnoziarnistej lub amorficznej strukturze, odpowiadającej terenom rolniczym, na którym występują białe, czerwono-malinowe lub szaro-niebieskie plamy, na ogół o geometrycznych zarysach, związane z gospodarstwami wielko powierzchniowymi. Na południu regionu widoczne są szaro-niebieskie plamy wskazujące na odkrywkową kopalnię węgla brunatnego. Szare nieregularne plamy w środkowo-zachodniej oraz środkowo-wschodniej części regionu to miasta Zgorzelec i Lubań. Plamy szaroróżowe lub czarno-różowe odpowiadają niewielkim kompleksom leśnym. Widoczna jest również niewielka czarna plama zbiornika wodnego pod Zawidowem.

Budowę geologiczną regionu w znacznej części kształtują czwartorzędowe utwory powierzchniowe, które zajmują bez mała całą powierzchnię. Są to głównie plejstoceńskie lessy, spod których na powierzchni występują utwory starszego podłoża. W części południowej, w rejonie Bogatyni i dalej na północ są to gnejsy biotytowe i granitowe oraz granity, a także miocenijskie iły i piaski. W środkowej części regionu, na południe od linii kolejowej Zgorzelec-Lubań spod pokrywy lessowej wyłaniają się trzeciorzędowe bazalty i tufy bazaltowe. Bezpośrednio na wschód od Zgorzelca znajdują się wschodnie granitów i sylurskich łupków grafitowych, ilastych i filitowych. Północna część regionu to dominacja piasków akumulacji lodowcowej z głazami. Spotyka się tu również piaski zwałowe czołowomorenowe. Dna dolin rzecznych w obrębie całego regionu wyścielone są holocenijskimi madami i piaskami rzecznyymi.

Rzeźbę regionu charakteryzuje równoleżnikowy układ form różnego pochodzenia, nawiązujący do budowy geologicznej. Południowy skraj regionu to wysoczyzna na

zdegradowanych utworach miocenijskich, okryta osadami z okresu zlodowacenia środkowopolskiego. Znaczna część tego fragmentu regionu uległa antropogenicznym przekształceniom, związanym z wydobyciem węgla brunatnego metodą odkrywkową. Wschodni skraj regionu w sensie geomorfologicznym powinien być zaliczony do wschodniego krańca Gór Izerskich. Są to niewielkie fragmenty grzbietów i wzgórz o cechach twardzieli i ostańców, ograniczonych od zachodu progami tektonicznymi. Dalej na północ występuje fragment pogórza z resztkami zrównań o założeniu neogeńskim i paleogeńskim, z pozostałościami form wulkanicznych w postaci neków lub dajek. Jeszcze dalej ku północy teren ponownie jest ukształtowany przez formy związane z wysoczyzną na zdegradowanych utworach miocenijskich okrytych osadami z okresu zlodowacenia środkowopolskiego. Północna część regionu to zdenudowana wysoczyzna morenowa bądź obszar ukształtowany w wyniku akumulacji rzeczno-lodowcowej z okresu zlodowacenia środkowopolskiego. Ten fragment regionu, podobnie jak poprzednio omówiony urozmaicają moreny akumulacyjne stadium Odry.

Pokrywą glebową w obrębie całego regionu tworzą gleby płowe, brunatne wylugowane i pseudogleje. Na południe od linii Zgorzelec-Lubań są to gleby wytworzone z pyłów różnej genezy, a na północ – z piasków słabogliniastych i gliniastych oraz z piasków naglinowych i glin zwałowych lekkich. Miejscami na wychodniach starszego podłoża skalnego wykształciły się gleby brunatne kwaśne oraz gleby brunatne wylugowane. W dnach dolin Nysy Łużyckiej oraz Kwisy i ich dopływów występują mady pyłowe gliniaste i ilaste.

Wody podziemne pojawiają się przeważnie na głębokości od 2 do 10 m, ale w zachodniej części regionu, na wschód od Zgorzelca, często płycej – 2-5 m poniżej powierzchni terenu. W dolinach rzek są to płytkie wody gruntowe, w obrębie wschodni starszego podłoża zaś – wody szczelinowe, na głębokości poniżej 20 m. Również, poniżej 20 m występują one w obrębie piasków czołowomorenowych i glin zwałowych w środkowej części północnego fragmentu regionu. Sieć hydrograficzna w zachodniej części regionu nawiązuje do Nysy Łużyckiej, a we wschodniej do doliny Kwisy. Należy również odnotować kilka zbiorników wodnych w okolicach Zgorzelca oraz zbiornik Witka na rzece Smeda – dopływie Nysy Łużyckiej.

W użytkowaniu ziemi dominuje rolnictwo przy stosunkowo znacznym udziale gospodarki leśnej. Infrastruktura drogowa jest dobrze rozwinięta i zorientowana promieniście w kierunku Zgorzelca. Sieć osadniczą stanowią liczne wsie z zabudową zlokalizowaną wzdłuż dróg. Do największych miejscowości należą Zgorzelec (32,8 [35,0] tys. mieszkańców) – ośrodek przemysłowy, handlowy i węzeł komunikacyjny także baza mieszkaniowa i usługowa dla Turosszowskiego Zagłębia Węgla Brunatnego; a także Lubań (21,3 [24,0] tys. mieszkańców) – ośrodek przemysłu: włókienniczego, elektromaszynowego, odzieżowego i spożywczego, węzeł kolejowy.

Wyodrębnienie regionu najbardziej nawiązuje do rzeźby i budowy geologicznej, warunkujących charakter pozostałych komponentów środowiska.